

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr. — Posamezne številke dobirajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat tatisne 15 kr.

Vsebina: J. A. Komenskega življenje in delovanje. — Naravoslovne črtice. (VIII. Zveneča plošča in zveneči zvon.) — Leopold Volkmer. — Književna poročila. — Narodno blago. — Dopisi. — Novice in razne stvari. — Iuserati.

Jana Amosa Komenskega življenje in delovanje.

(Dalje.)

„Narava nič ne prehit, ampak polagoma napreduje. Zato se na dan naj ne podučuje predolgo, nikdar ne čez štiri ure.“ To važno pravilo velikega pedagoga se danes, žal, le prerade prezira. Bi-li drugače tako pogosté — priznajmo, le preopravičene — pritožbe o preobloženju šolske mladeži mogoče bile?! Upamo, da se to vprašanje, ki se je jelo nekaj časa sem razvijati, povoljno reši na prid šole in učeče se mladeži.

Dalje pravi Kom.: „Narava ničesa ne tišči siloma ven, pred ko ne dozori. Napačno je torej mladini nekaj vcepljati, za kar jej še pameti manjka; ne sme se jej nič vsiljevati brez razjasnjenja in nazora.“

Narava si pomaga na kolikeren način le more. Neusmiljen je tak učitelj, ki učencu nekaj da ter ga potem samemu sebi prepusti, naj si pomaga, kakor hoče. Ako torej učenec ne napreduje, ni tega kriv on nego učitelj. Če hočeš, da učenec stvar razume, daj mu porabiti vsa čutila: oči, ušesa, voh, jezik in roke.

Narava ničesa ne izpeljuje razun tega, kar se precej pokaže, zakaj da je. Ako torej učenca učiš, moraš mu ob enem razjasniti, zakaj da je to ter mu dokazati, da drugače ne more biti; potem bo lahko vse razumel.

Narava izpeljuje vse iz korenine, od drugod ničesar ne jemlje. Ni dobro mladini razlagati iz raznih knjig, ampak mora se jej odpirati razum, tako, ko bi se sam iz sebe razvijal, kakor n. pr. se razvija iz popkov listje, cvet, plod.

Narava se neprenehoma razvija in raste, nikdar ne gre nazaj, nikdar ne miruje, nikdar ne neha eno in se začinja drugo, ampak na vse poprejšno nastavlja in se tako razvija. Zato mora biti v šoli poduk tako vreden, da se ne sme ničesar pozabiti, niti na strani pustiti, ampak vse si mora biti v zvezi, ena reč se mora naslanjati na drugo.

O šolski disciplini govori Kom. takole: „To je res, šola brez discipline, mlin brez vode. Kajti ako odzameš mlinu vodo, ustavi se; odjemlješ li šoli

disciplino, obnemagala bo ravno tako, kakor na njivi zaduši žito, katerega ne opleješ plevela, ako ne obrežeš, ne oskrbuješ, ne okoplješ drevesca, podivja ti. Iz tega pa nikakor ne sledi, da bi morala biti šola polna pretepa in vpitja; ampak ona mora biti polna pridnosti in pazljivosti, kakor pri učencih, tako pri učitelju. Kazen naj zadene tistega, ki je grešil; ne sicer zato, da je grešil, ampak zato, da ne bi zopet grešil. V šoli naj se kaznuje brez strasti in jeze, mirno in resnobno, da bi ta sam, kateri je kaznovan, spoznal, da se je to zgodilo iz ljubezni do njega, in da bi s tem bil bolj osramoten in svarjen. Nikdar pa se ne sme kaznovati za to, ker se učenec ni naučil ali ni razumel kake reči. Dobra disciplina v šoli se vzdrži, ako se dečki izročijo v odgojo možem, dekleta pa pametnim ženam. Zato naj bo ženski spol pod vodstvom razumnih mater. Samo tam, kjer bi bilo premalo število učencev, naj se podučujejo dečki in dekleta skupaj, vendar pa morajo biti po razredih razločeni.“

Komenski razdeluje vse šole v svojem načrtu na čvetero: „šole materinske, občinske ali narodne, latinske ali gimnazije in visoke.“

„Prva ali materinska šola je domača hiša, v kateri otrok ostane do 6. leta; prva odgojiteljica mu je mati, ona je pestunja, oče; v tej šoli se ima naučiti otrok materni jezik, lepo se obnašati, ubogati brez kazni in brez jeze starišev. Stariši se morajo pridržati k temu, da bi imeli v vsaki hiši knjižico „Informatorium šole materinske“,*) v katerej nahajajo vse, kar je potrebno za odgojo otrok. Da bi se to zgodilo, naj so k temu pridržani in nadzorovani od šolskih predstojnikov.“

„Druga je občinska ali narodna šola, kjer za to nastavljeni učitelji odgajajo mladino od 6. do 12. leta. Tu naj se učijo otroci: 1. brati in pisati v materinem jeziku; 2. prepevati razne pesmi; 3. računiti; 4. mora se tu vpeljati znanje zgodovine božje in posvetne, slovnica, pravopisje, tako da bi bili sposobni stopiti v latinske šole. Narodna šola mora biti v vsakem mestu, trgu, v vsaki vasi t. j. občini brez izjeme.“

„Tretja šola je latinska, kjer se mladenčiči od 12. do 18ga leta morajo naučiti jezik latinski popolnoma, grški in hebrejski v tej meri, da bi mogli v tem jeziku brati brez prestavljenja zgodbe sv. pisma stare zaveze, v onem pa nove zaveze. Razun tega se morajo podučevati v vseh znanostih, ki so potrebne za daljne študije v modroslovju, pravoslovju, bogoslovju, zdraviloznanstvu itd. Taka šola mora biti v vsakem večem mestu ena. Četrta šola visoka, vseučilišče, naj bo v vsaki deželi ena.“

Po dokončanih študijah ima vsak odločiti štiri leta za potovanje. Po načrtu Kom. so bile osnovane šole po vseh deželah zahodne in srednje Evrope.

Komenski ni tajil nikomur svoje nove ideje gledé uredbe šolstva. Takrat je živel na Nemškem Ratichius, ki je bil znan kot imeniten pedagog; ta je namreč iznašel nek novi način podučevanja jezikov, ter se je bahal, da je po njegovi metodi mogoče, naučiti se v jako kratkem času latinski, grški, hebrejski in drugih ptujih jezikov, razun tega še, da zna tudi način, kako bi bilo mogoče v celi Nemčiji vpeljati samo le eden jezik in eno vero. Komenski se je do njega obrnil s prošnjo, naj bi mu o tem novem načinu nekaj natančnejega

*) Informatorium je iz českega izvirnika preveden na slovenski jezik v „Slov. Učitelju“ l. 1875.

podal. A Raticih plemenitega Komenskega ni vrednega spoznal, da bi mu odgovoril, izjavivši se, da prej svojo iznajdbo proda nekemu kralju ali knezu za drag denar.

Takrat je našel Kom. prijatelja in dobrotnika na Angleškem, kjer so česke brate prijazno sprejemali bolj iz političkih nego verskih razlogov; bil je to Samuel Hartlib; ta je za uresničenje Komenskijevih idej našel med Angleži veliko mecenatov, ki so podpirali česke brate.

Leta 1631. je izdal Kom. v latinskem jeziku didaktični spis „*Janua linguarum reserata*“ (vrata odprta jezikom), ter je dosegel s tem spisom slavo po celem svetu. Ta spis se je hitro razširil po celi Evropi ter je preveden na grški, česki, polski, nemški, švedski, holandski, angleški, francoski, hišpanski in madžarski jezik; razun tega je izšel tekom 10tih let v jeziku arabskem, turškem, perzijanskem in mongolskem.

Komenski niti ni slutil, da bode s tem spisom, dosegel tolike slave, ker ga je namenil izvirno samo za jeden razred Lešenske šole in ga je poslal med svet, kakor na ogled. V „*Janua linguarum*“ razlaga Kom., kako naj se podučuje ptuji jezik, sosebno latinski na podlagi materinščine.

Leta 1632. je bil Kom. izvoljen nadzornikom posameznih bratovskih občin; njegova naloga je bila, voditi Lešenski gimnazij, pridigati ter nadzorovati bratovske cerkve, da bi se med njimi red vzdržal. Poljski žlahtniki so pošiljali svoje sinove v šolo v Lešno, ker je taista pod vodstvom Kom. slovela kot najboljša. Kom. je spisoval takrat šolske knjige in ob enem svojo „*pansofijo*“, hoteč s tem spisom ustreči celemu človečanstvu. V to svrho je iskal bogatega prijatelja in dobrotnika, ki bi njega in njegove sodelavce z denarjem pri tem podvzetju podpiral; že takrat je namerjaval, izdati svojo „*pansofijo*“ (vsevedo), filozofiško delo, na katerem je deloval celo svoje življenje, katero pa mu ni bilo dano dokončati in izdati. Z omenjeno „*pansofijo*“ je hotel doseči da bi filozofiški in realni nauk, vede in znanstvenosti postale pristopne večim ljudem, nego se je to zgodilo v poprejšnjih časih, ko je bila samo posameznim prilika dana, pridobiti si znanje in vednosti; namerjaval je torej razširjati vseobčno omiko, torej rayno to, kar mi sedaj z našo šolo namerjavamo.

Leta 1638. je bil povabljen na Švedsko, da bi tam preustrojil tamošnje šolstvo; te ponudbe pa ni sprejel, ker se je bil preveč v svoje študije vglobil (vtopil). Stoprv l. 1641. iskaje mecenata, ki bi ga pri delovanju zdatno podpiral, dobil je poziv angleškega parlamenta, ki je na Hartlibov prigovor poklical Kom., da bi prevzel vodstvo na ustavu za vzgojo učenjakov ter tam, vseh posemeljskih skrbij prost, dokončal svoje delo. Komenski se je podal še jeseni tega leta na Angleško, pa nerad, ker je že takrat imel nizozemskega bogatega kupca, Ludovika de Geer, kot svojega največega prijatelja in podpiratelja. Ta Ludovik de Geer se je mudil takrat na Švedskem ter je uporabljeval svoje velikansko premoženje za razne dobre namene, tako, da ga je Kom. imenoval evropejskega dobrotnika. Ravno takrat, ko je Kom. prišel na Angleško, dobil je tudi poziv od Ludovika de Geer-ja, da naj k njemu pride. Na Angleškem se je Kom. slabo godilo zaradi domače vojne in Irskega upora; zato si je tudi prizadeval, da bi mu bratovska cerkev dovolila, zapustiti to deželo.

Leto pozneje 1642. podal se je Kom. na Švedsko k svojemu prijatelju in dobrotniku L. de Geer-ju; pa tudi tam ni ostal dolgo, boječ se verskih preprirov in nemirov. Prišedši v Norköping, kjer je L. de Geer navadno bival, ga ni našel tam ter se je takoj podal za njim v Stockholm. Tukaj je hotel videti Kristino, hčer junaškega Gustafa Adolfa; seznanil se je pa z Ivanom Skyte-jem, slavnim učenjakom in učiteljem Gustava Adolfa in imenitnega kancelarja Alexa Oxenstierna. Ta se je za Kom. jako zanimal ter ga je jako natančno izpraševal; razgovor o didaktiki in filozofiji med obema je trajal štiri dni.

„Spoznal sem, pravi Oxenstierna Komenskemu, precej v svojih mladih letih, da je sedajni način podučevanja prisiljen in nenaraven, nisem pa mogel najti vzroka temu. Ko sem pa bil poslan od Nj. V. kralja na Nemško, pogovarjal sem se o tem z mnogimi učenjaki, ter zvedevši, da Ratichius podučuje po pravi metodi, nisem miroval, dokler se nisem znišel ž njim. A namesto razgovora ponudi mi ednega izmed svojih kvartantov za prebiranje. Prebravši tudi taistega, našel sem, da sicer napake pri podučevanju dobro odkriva, vendar pa nobene pomoči zoper nje ne ve; Vi stojite na trdni podlagi, le tako napredujte!“ — Ko mu pa Kom. odvrne, da namerava opustiti didaktiške študije in se obrniti k realnim, pravi mu Oxenstierna. „Vem, da imate kaj višega na umu; kajti prebral sem Vaš „prodromus k pansofiji“ (napotek k vsevedu), o tem pa jutri več, ker me kličejo danes še druga opravila.“

(Dalje prihodnjič.)

Naravoslovne črtice.

VIII.

Zveneča plošča in zveneči zvon.

Ako se pravilna steklena ali kovna ali lesena plošča v precep z vijkom pritrdi in se potem z ločcem vlačí ob njen rob tako, da se dobi čist glas, tedaj se ona razdeli v več trepetajočih delov. Po dva taka dela trepeteča mérom protivnim in zato so črte, ki ji dva ločijo, v miru. Te črte zovejo se črte vozlovke, in se morejo predočiti, ako se plošče posipljejo s prav drobnim peskom in tako postanejo zvočne podobe. Te zvočne podobe iznašal je učenjak Chladny in zato se zovejo Chladnove podobe.

Oblika zvočnih podob odvisna je od višine glasa in sicer tako, da čim viši je glas, tim sestavljenejša je tudi zvočna podoba, ker trepetajoča plošča razdeli se na tim manjše trepetajoče delce. Zvočne podobe odvisne so dalje od oblike, veličine in tvarine plošče, od mesta, na katerem je plošča utrjena in od mesta, na katerem se plošča z ločcem tare.

Posebno vrst Chladnovih podob iznašel je Savart. On posipaval je namreč plošče mesto peska s prahom in lisičjekom (*Lycopodium*).

Glasove plošč je Chladny natančno preiskaval in našel, da se pesek pri vsakem glasu s posebnim načinom na plošči razdeli, in vendar vsakej posebnej

razdelbi peska ne pripada tudi posebni glas. Različni glasovi nimajo tedaj enakih zvočnih podob, ali isti glas more več zvočnih podob imeti.

Glasovi trepetajočih plošč se v godbi le redko rabijo. Vojaške godbe rabijo jeklene kratke plošče, ki so v sredini utrjene in se udarjajo s prožnim kladivcem. V godbi morejo se namreč samo glavni glasovi trepetajočih plošč rabiti, ker skoro vsi nadglasovi so z glavnim glasom nezglasni.

Tudi zvinene plošče, kakor na primer zvonovi trepečejo v delcih, in imajo tedaj črte vozlovke. Zvon, kateri zvenči s svojim najglobkejšim glasom, razdeli se v štiri trepetajoče delce, katere črte vozlovke ločijo. No zvonovi morejo se v trepetanju tudi na več delcev razdeliti in vendar nikoli na neravno ali liho število.

Ako po robu steklene ročke z ločcem vlačimo, tedaj se tudi on ravno tako, kakor zvon razdeli na štiri trepetajoče delce. Kako silno neenoličnost, na primer, ako rob zvona nij povsod enako debel, na glas zvona vpliva, spoznal je najpred Chladny s poskusom na skledici za čaj. Ta poskus Chladnov moremo prav lahko na steklenej ročki napraviti, ker tudi locen povzročuje neenoličnost tvarino. Ko se namreč locen v sredini trepetajočega delca nahaja (kar se dogaja, ako se vlači ob robu na mestu, ki je locnu ravno nasprotno), je glas ročke globkeji od glasa, ko je locen na vozlu (kar se dogodi, ako z ločcem 45 stopinj od locna po robu vlačimo). Glas zvona menja se tedaj, ako se debelina zvona proti robu menja. Prava umetnost je tedaj pri izlivanju zvonov pogoditi tisto obliko, v katerej so globkejši glasovi zglasni. Glasoviti mojster Hemony v 17. stoletju tirjal je od dobrega zvona, da ima tri osmice, dve petici, veliko in malo trečico.

Trepetajoče delce zvonov moremo prav lahko podočiti, ako v stekleni zvon vlijemo vodo, in na površino vode posipljemo lisičjek. Ko se z ločcem ob robu zvona tare, stvarjajo se na površini vode različne podobe, ki nam prikazujejo črte vozlovke. Te črte vozlovke križajo se na grebenu zvona.

V strogem smislu vozli trepetajočih zvonov niso mirovališča, ker vozli naglasov niso ob enem tudi vozli glavnega glasa. To ravno je vzrok, da tudi tedaj, ko je glavni glas močnejši od nadglasov, vendar rob zvona z različno močjo trepeče. O tem se lahko prepričamo, ako stekleni zvon, z ločcem ob robu taremo. Kroglica iz slonove kosti, ki na notranjej steni zvona leži, odska-kuje na vozlih malo; na drugih mestih pa prav živahno. Ker tedaj nadglasovi občnih zvonov niso zglasni z glavnim glasom, zato je njihov glas neglasben, in to je vzrok, da je njihov glas našemu ušesu neprijeten. Po skušnji iznašla se je vendar tudi taka oblika zvonov, da so njihovi nadglasovi zglasni z glavnim glasom, in od takih zvonov rečemo, da lepo zvonijo. Več takih ugodno zvenječih zvonov zove se zvsnska godba (Glockenspiel), in je prav miloglasna. Veliko takih zvonov je v Holandiji. V Amsterdamu ima 8 cerkev take zglasne zvonove. V enem zvoniku je 42 zvonov, in ysak z drugim glasom zvoní, in vsi obsegajo tri in pol osmice glasov. Najznameniteja zvonovna godba nahaja se v mestu Gentu.

Glavni glas zvona je tem globkeji, čem večja mu je težina. Največi zvon je v Moskvi, in zove se cesar Kolokol. Najpred bil je leta 1553. izlit, in bil je 2018·160 kilogramov (360 centov) težek, in ko je zvonik pogorel, pal je

zvon in zato bil je leta 1654 drugokrat izlit ali še veči, ker sedaj bil je 156816·8 kilogramov (2800 centov) težek. Leta 1706. je zvonik spet pogorel, in zvon se je zopet zrušil. Cesarica Ana dala je zvon leta 1734. tretjokrat preliti in povečati, ker sedaj bil je 224024 kilogramov (4000 centov) težek. Ali uže leta 1736 je zvonik pogorel, in zvon ostal je do leta 1836. v ruševinah zakopan. Cesar Nikolaj dal je zvon izkopati in ga postaviti na zidane stolpe.

Steklena harmonika Franklinova obstoji iz steklenih zvonov. Ako se z mokrim prstom po robu tare, tedaj povzročuje se glas, ki je neugoden in čvrčeč, in sicer zato, ker spremljajo glavni glas visoki nadglasovi.

Dr. Križan.

Leopold Volkmer, veseli pevec Slovenskih gorc.

dr. Jožef Pajek.

(Dalje.)

Štev. 45. Muha ali gizdav duh.

Po Murku, str. 18. — 19., štev. 9. Po mislih in nauku je podobna Faernovi, v „Joh. Gabr. Seidl-s ges. Schriften“ V. 29. J. Košar, 2. zv. štev. 15.

1. Muha si sede na rogle jeleni. * Reče: „Prijatnik! na znanje daj meni, * Či jaz prevel'ka sem téža za té?“ * „„Ež jo!““ tak reče k njoj jelen: „„Ti luba! * Si ti na svéti? O kel'ka bi zguba, * Či ne bi bila, to bila za mé!““
2. To, kaj je jelen povedal zdaj muhi, * Smé se povedat' gizdávemi duhi, * Ki se 'z vust nékega pojba kadí; * Sreča, da mati je tebe rodila, * Sicer med nami beseda bi bila: * Svéti en štimavec gvišno fali.“

Štev. 46. Lisica ali plačan prilizavec.

Po Murku, str. 19. — 20., štev. 10. Nekaj po Gleimu „Der Fuchs und der Rabe“ 96, bolje pa po Lessingovi prosí. II. 15.: „Der Rabe und der Fuchs“. Lessing se sklicuje na Aesop. fab. 205. pa na Phädra I. 13. Slično ima Faern III. v „J. G. Seidl-s ges. Schr.“ V. 46. J. Košar, 2. zv. št. 19.

1. En gartner, da mačke bi 'z ograda spravil, * Je z giftom poštopano méso nastavil, * Da mačkam sedmíno odslúžiti cé. * En stari vran, 'z boršta kres ograd letéci, * Zagledne kos mésa na gredi, no žgeči * Od žel'ga z škrempli gorvzdigniti vé.
2. Leti z njim na verh en'ga star'ga jagnjéda!); * Pa ravno v požéleni vuri obéda * Prišluta lisica, no vrana vglédi. * Guč začne zdaj prasni no hvale ne špara: * „Pozdravljeni bodi, ptič naš'ga cesara! * Od negda moj vel'ki dobrotnik si ti.“

1) Jagnjed = Schwarzpappel. 2) Betvo = Grashalm.

3. „Za koga ti mene deržiš, o lisíza? * Povéj! pa povéj mi to, kaj je resnica; * Navajeni ne sem poslušati laž.“ * Lisíca se kášla, no začne lagati: * „Na pitanje tyojo čém odgovor dati, * Da dó-me tak vel'ko zavupanje maš.“
4. „Za koga jaz tebe deržím, o lublêni? * Al' ne si té orel, ker vsaki den k meni * Poslan od cesara na jâgnjed letíš * Sem, z njeg'vimi špižami mene redíti? * Kaj ne, da zato zdaj mogel sem priti? * Za mé ja cesarov dar v škremplih deržiš!“
5. Zdaj ne êno malo vran sam sebe štima, * No z glavoj lisíci gizdavo nakima, * Kak da bi htel reči: Resníco gučí. * Ja, da bi lisíca v tej véri ostala, * No njega za osla cesara deržala, * Kos mésa spustí dol, no proč odletí.

Štev. 47. Junec ali vbogi hlapec.

Po Murku, str. 20. — 21., štev. 11. J. Košar, 2. zvezek, št. 17.

1. En mladi junec staremi * Se z mokrim okom toži: „Živad nobena, kak smo mi, * Je v tak nesrečni koži.“ „Brat!“ pita stari mladega, * „Kaj tebe v serci peče? * Povéj, da trošt se tebi dá, * No konec bo nesreče.“
2. „Glej! včéra skoz do véčera * Sem v mojem jarmi téča, * No toti do kervavega * Natínil mi je pléča. * 'Z oranja prišel sem na dvor, * Virt nič nej' rekel k meni, * Kak, da je ofnal jarem gor: * Zdaj v štalo se poženi!“
3. „Dnes, da sem vun na pašo ša, * Sem slabi se potêknil, * No stopil, gdé je détél'ca. * No tam dve bêtvi²⁾ zmêknil. * O da bi ba, brat! slišal, kak * Virt grdo je preklinjal: * Tá nesti te je mogel vrag, * Da ogon si naslinil!“
4. „Premalo virte poznaš, brat!“ * Je rekel junec stari; * „Pa to bi ja ti mogel znat', * Da so posebne stvari. * Kaj koli jim opravimo, * To za dužnost deržijo; * Vse drugo pa kaštigajo * Kak našo hudobijo.“
5. To ne so junci kmetički: * Jaz mojo glavo stavim; * To b'li so hlapci virtovi: * Ja, ja! tak je, kak pravim. * Nek' virt za junce hlapce ma, * On z delom nje obsíli, * No nje, kak junce, kleti zna, * Či so, kaj pregrešili.

Štev. 48. Metulino gosénica ali lagoden¹⁾ račun.

Po Murku, str. 21. — 22., št. 12. J. Košar, 2. zvezek, štev. 19.

1. En lepi pisani metul po ogradi letí, * Tam vidi êno flanco stat' posebna se mu zdí. * Da drugih takšnih ne b'lo tam, tak njoj se približava; * Gledéči, da jo gosénica gladovno ogrizava, * Od nepovolnosti nagnan se močno razjezí, * Na takšno vižo gosénice požertnost posvari: * „Norica! nepremišleno požêreš flanco vkraj. * Préj, kak se spremeníla boš, boš mela žreti kaj? * Posuš'la se bo flanca, čí vse perje boš požerla; * Od glada prej, kak pride čas spremenjenja, boš vmerla. * Ne vidiš, da od takšnih flanc nobena druga to * Ne rase v totem ogradi? Kam iti čêš po njo?“ * „Nore! jezno reče gosénica k metuli, kaj gučíš? * Ti celi den od rož do

¹⁾ Lagoden = huđ, gering, schlecht.

roč letiš, * No denog, či blizo njih, nobene se dotekneš; * Ne vupaš vzeti kaj od njih, raj' le hitro se odmekneš. * Ne veš, da zjutraj sončna luč drugoč gor prišla bo, * Zegrevajoča rožice? Pa ti več ne boš to. * Oba, metul no gosenca, resnico pravita: * Zapravlayec no skopec prav računiti ne zna. * Te prvi pravi: Malo let na sveti mam živeti, * Zakaj bi šparal? V starosti glad ne bom mel terpeti. * Te drugi pravi: Dosti let na sveti bom živel, * Ne smem zdaj vžiti; v starosti nič ne bi vžiti mel.

Štev. 49. Pes ali podvučeni skopei.

Po Murku, str. 22—23, štev. 13. Phaedrus, I. 4. Faërnus v „Seidl. ges. Schr.“ V. 34. J. Košar, 2. zv. štev. 18.

1. En pes, krez dugo berv bežeč, * Kos mesa v lapah ma; * Iz bervi v potok dolgledeč, * Zagledne v vodi psa: * On meni, da po vodi * Z falatom mesa hodi * En drugi pes.
2. Ne misli: Voda špegel je, * Sam sebe vidim v njem'. * Le misli: Obo-gatit' se * Zdaj z ljudskoj škodoj čem. * Kaj misli, tudi stori; * Pa gerdo sebe nori * Nečedni pes.
3. Iz bervi hitro se spusti, * No v potok se poda: * En kos se mu premalo zdi, * Je bolši meti dva. * Kak dugi je, se stegne, * Da ovega dosegne * Gladovni pes.
4. On gvišno meni, da še ma, * Kaj ovemi je vzel: * Pa kaj je vzel, je senca bla, * Ma tel'ko, kak je mel. * Ne tel'ko, sem zapravlil * Še mojo: tak je pravil * Kaštigan pes.
5. Če zgrabit ludski kos za se, * No svoj'ga se znebi; * S stermenom plava na-dno gre, * Spremine pred očmi; * Če znal bi ga dobiti, * Pa tudi se zaliti * Nesrečni pes.
6. Nigdar je ne te skopi sit, * Da več še skoz želi: * Da neče zadovolen bit, * Še to, kaj ma, zgubi. * Za vašo poželenje * Vam, skopei podvu-čenje * Da toti pes.

Štev. 50. Vura ali resničen guč.

Po Murku, str. 28—30, št. 15. J. Košar, 3. zv. št. 25. F. Peserl, str. 7.

1. Jaz prosim, vura turnovska * Je k sončni vuri rekla: * Povej mi vuro, sesterka, * Katera je pretekla? * Da megla skrije sončno luč, * Favšlivka začne toti guč: * Če ovi hvalo vzeti, * No sama hvalo meti.
2. Jaz prave vure zdaj ne vem, * Tak tota k ovi reče; * Pa zakaj, ti jo pravit čem, * Naj megla le preteče; * Moj cajgar vuro kazat' zna, * Gda sonce mu svetlobo da; * Či megla sonce skrije, * Tak senca ga pokrije.
3. Smiljenje, sestra! z toboj mam, * Tak ova reče dale; * Nobeno hvalo sonci dam, * Sem sama vredna hvale. * Naj sonce sveti ali ne, * Moj cajgar vure kazat' ve; * Po dnevi no po noči, * Od vur do vure skoči.
4. Nič druga treba, kak da gdo * Enkrat na den v me segne * Z rokoj po mojo vreteno, * No z njim kolce¹⁾ nategne: * Te štir' no dvajsti ur leti; * Ker cajgar gledat' zamudi, * Naj vuho si nasloni, * Zna žlake štet na zvoni.

¹⁾ Kolce = malo kolo. Räderchen.

5. Ti sestra, kak se meni zdi, * Ti nem'reš vure šteti; * Da v tebi nič se ne glasi, * Tak nem'reš glasa meti. * Pa čuj, kak jaz vem vure šteť, * Čuj: edna, dve, tri, štiri, pet: * Pet vur moj cajgar kaže, * Tak ja moj glas ne laže.
6. Pa v tem, ki ova to guči, * Se megle razkadijo; * Jezere, morje, ribniki, * Potoki se svetlijo, * Da sonce vzdigne svoj pogled. * Tri firtelce na pet, ne pet, * Od cajg'ra senca kaže: * Gdo zdaj od naj dyu laže?
7. Tak sončna reče k turnovski, * No k guči to pristavi: * Jaz, kel'ko vur mam kazati, * Znam, da mi sonce pravi. * Ti vsakemi daš odgovor, * Ker tebe pita; pa je nor, * Či tebi će verjeti, * Da znaš mu laž naštetí.
8. Jaz tiho sem, no ne gučim, * Gda sonce se mi skriva, * Da ne bi bila, se bojim, * Lažliv'ga guča kriva; * Pa gda gučim, resničen guč * Je moj, da mam od sonca luč: * Na njo se znam zanesti, * Da ne zna laži presti.
9. Ne bodi, človek! turnovska, * Pa sončna vura bodi; * Negvišno stezo ova ma, * Po pravi poti hodi. * Gde poželenje kaže pot, * Tam malogda je gvišen hod; * Tvoj pot naj bo pri luči: * Kaj pamet pravi, guči!

Štev. 51. Pastirinka ali slepi starši.

Po Murku, str. 30—31, štev. 16. J. Košar, štev. 27.

1. Pastirinka¹⁾ se skerbi, * Da si mlade gorzredi. * Celi den jim rejo iše, * Mladi pa le, klune više * Stegnejoč, na glas kričijo, * K znamenji, da glad terpijo; * Vboga leče sem no ta, * Da jim le kaj nesti ma.
2. Orel, ptičji kral, leteč, * Na podložnike gledeč, * V muži²⁾ pastirinko vidi. * Mati! reče, k meni pridi, * Mam ti nekaj razzodeti; * Dobro si maš v pamet vzeti * Navuk, ker'ga tebi dam, * Da smilenje s toboj mam.
3. Pusti mlade, kere maš! * Škoda, da jim rejo daš: * Meniš, da si ti zvalila * Svoje jajca? Nje je spila * Kukovca, no v gnezdo svoje * Djala je, gde b'le so tvoje: * Či ti mlade gor zrediš, * Gvišno smert za lon dobiš.
4. Pa lubezen materna * Orla bogat' ne je ht'la. * Že sedijo vsi na germi, * Slepa mati le nje kermi: * Enem', kerí naj bol zine, * V klun en vel'ki červ porine; * Červ se mu premali zdi, * Z červom mater v krof tiši.
5. Starši, navuk lep za vas! * Bolše ne bo za en las * Vam, či kukovce zredite: * Z pastirinkoj lon dobite. * To je staršov gmajn bolezen, * Slepa do otrok lubezen: * Pridne lubit' je čednost, * Pa hudobne — — je norost.

Štev. 52. Rak ali prazen guč.

Po Murku, str. 32, št. 17. Moschos, grški pesnik iz Syrakusa, ki je živel v 3. veku pred Kristusom, je spisal nekaj sličnega. Prevod se najde v „Herders Werke“ izdanje Heyne-a, 10. zv. str. 272. Janez Gottfried Herder se je rodil 1744 in je umrl 1803. Zbrana dela njegova so bila natisnena 1805—1820. J. Košar, štev. 59. F. Peserl, str. 12.

¹⁾ Pastirinka = tresorepka, pliska, Bachstelze. ²⁾ Muža = močvina, berečina, Sumpf.
³⁾ Peseaca = Pessnitz (ein kleiner Fluss).

1. Pri Pesenci³) en stari rak * Ob enem skoz je predgal tak: * Vi mladi! enkrat čedni bod'te, * Naprej no ne skoz navzrit hod'te.
2. Ti mladi rekli so na to: * Pokoršino mi dužni smo; * Pa kak yas oča bogat' čemo, * Da, kak naprej se gre, ne vemo?
3. O lubi oča, vete kaj? * Da bogali vas bomo raj', * Tak hod'te vi naprej pred nami, * Mi gvišno bomo šli za vami.
4. Tam navuk je le prazen guč, * Gde ne gori eksempla luč: * Češ druge v dobrem podvučiti, * Tak moreš dobro sam storiti.

: (Dalje sledi.)

Književna poročila.

Politična in kulturna zgodovina štajerskih Slovencev. (Odgovor ocenjevateljem te knjige v „Popotniku“, „Kresu“ in „Ljublj. Zvonu“.)

Tik kolodvorske ceste V. stoji že leto dni še kaj prijazna pritlična hiša s krčmo, kjer se marsikateri žejni in gladni popotnik okrepeča. Kako polagoma se je ta hišica zidala, tega ne bo nihče verjel. Njen lastnik ni imel pred leti ne stavbinega gradiva, ne novecv, da bi si ga kupil, a mož bil je po svojem stanu zidar in to vztrajen zidar, ki se je lotil težkega podjetja skoro brez vseh sredstev. Zato je pa tudi delo kaj počasi napredovalo, kajti zavoljo pomanjkanja gradiva videti je bilo, kakor bi bil zidal brez pravega načrta. Celo delo so pač mimogredoči imenovali nekako novo krparijo. A zdaj, ko hišica stoji, ko jej je dana lična zunanja podoba, nihče več ne vzame v misel, s kakim trudom je lastnik prišel do lastnega hrama, ki stoji ob prijazni dovozni cesti. Le meni je prišla na um ta hišica, ki mi je danes v prijetno tolažilo, ko leži na mizi pred menoj na desno moja knjiga: „Politična in kulturna zgodovina štajerskih Slovencev“, na levi pa njene kritike v „Popotn.“, „Kresu“ in „Ljub. Zvonu“.

Kakor so smeli ljudje prosto zidanja kritikovati, ki „zida ob očitni cesti“, tako morajo pisatelji dopustiti, da se ocenjevatelji njihovih izdelkov prosto izražajo o njih.

Kakošni nagibi so me vodili, da sem se bil lotil težkega dela, tega ne bom z nova navajal; vsaj sem to že v predgovoru svoje knjige obširno razložil na straneh VII.—XII. „Izpolniti sem hotel“ — po besedah ocenjevatelja prof. Rutarja — „zelo občutljivo praznoto v naši literaturi.“

G. ocenjevatelju v „Kresu“ in „Slovanu“ pa ni bilo čisto po volji, da sem se bil lotil zgodovine štajerskih Slovencev. On bi rad videl, da ne bi se govorilo o „štajerskih“, „koroških“, „kranjskih“ in drugih Slovencih, marveč v obče le o Slovencih, „Slovenstvu“, o Sloveniji, in menda le o Slovanih in Slovanstvu. Prav ima s svojega stališča. Naj se g. F. tolaži s tem, da če bodo Slovenci veliko knjig in knjižic priobčevali o posameznih delih Slovenstva, bivajočih po posameznih slovenskih pokrajinah, okrajih, če bode na dan prišlo veliko slovenskih krajepisov — dobilo se bode s tem toliko gradiva, da bode v teku bodočih let mogoče spisati veliko obširnejšo zgodovino slovenskega naroda, nego je Trdinova, ki nam je bila pa o svojem času tako dobra došla. —

„Popotniku“ se je zljubilo moji knjigi očitati, da nima kaj poročati o slovenski kulturi, da pove premalo o slov. rodoljubih, zlasti o Slomšek. „Popotnikovega“ ocenjevatelja naj zavrnem le „Zvonovimi“ besedami. ki se glasé: „Mnogo obširneje pa se govori v Lapajnetovi knjigi o cerkvah in samostanih, o kulturni zgodovini štajerskih Slovencev, o šolstvu“ itd

Zakaj neki pa nisem tudi Slomšekovega životopisa prinesel? Slomška je kot pisatelja opisal že Macun v svoji „Slovstveni zgodovini slovenskega Štajera“ — in kot pedagoga ga bode menda vendar enkrat opisalo ptujsko učiteljsko društvo, ki je že pred 2 letoma nekaj spisov o Slomšku dobilo.

Po Božidarju Raiču sem posnel lokalna nazivljanja nekaterih štajerskih Slovencev. To g. P. v „Popotniku“ ni po volji. Ali menite, da taka imena niso zgodovinskega pomena?

G. ocenjevatelj v „Kresu“ se pri skrbnem iskanji pomot, katerih se mu je z drobnogledom vendar posrečilo nekaj najti, sklicuje na Huber-ja. Koliko je pa Huber vreden, naj vpraša g. F. še enkrat g. dr. K., če mu slednjega beseda v 3. števil. „Kresa“ ni dovolj jasna. Tudi se sklicuje g. F. na lastne spise v „Letop. M.“ Ali s tem mar zadostno podpira svoje argumentacije? Ali so mar njegovi nazori nezmotljivi? Kaj nezmotljivi! Ako stoji v vsakem stavku „menda“, ali „dvomljivo“, ali „zdi se mi“ — res se ne more zgrešiti. G. Rutar torej vidi, da se tudi ocenjevatelji moje knjige radi poslužujejo besedic „menda“, in da tudi druge ljudi take ocene, ki nič pozitivnega ne povedó, lahko ujeze. G. F. je v „Kresu“ pokazal, da zna z vspedom iskati tiskarskih pogrěškov. Za to bi mu bil hvaležen, ako bi mogel kmalu drugi natis te zgodovine prirediti. Način pa, kakor on tiskarske pomote išče, kaže, da bi rad iz „mušice slona“ naredil.

J. Lapajne.

(Konec prih.)

„Die Kärntner Slovenen. Ihre nationalen Verhältnisse und Bestrebungen.“ Tako se glasi naslov pred kratkim v Celovecu izišli, 44 strani obsežajoči nemški knjižici, katero je založil in izdal Filip Haderlap. Kdor se hoče natančneje podučiti o zdanjih razmerah in polajaju Slovencev na Koroškem zlasti gledé šolstva, priporočamo mu to lično in pregledno sestavljeno brošurcoi.

Narodno blago.

XLI.

Mlatiška metla.

Naroden običaj v župniji sv. Andreja pod Oljsko goro. Zapisal F. P.

Ena najveselejših letnih dob je pri Slovencih čas mlačve. Mlačve se veseli kmetič, ki je že zdavna preračunal, koliko bo nasadov in koliko mu bo vsak nasul zrnja; veselé se je otroci, ki že vedo, da bodo mati v tem času pekli pogostokrat potico, ter kuhali štruklje; veselé se je pa tudi odrašeni mladi ljudje, ki bodo marsikatero veselo urico vkup preživeli.

V mlatiče se najemajo ljudje najboljših letih. Ker so mladi, krepki in zdravi so poleg težavnega dela vendar prav veseli iv uganjajo razne šale. Ena takih šal je tudi mlatiška metla. Dalj časa ugibljejo mlatiči, kaj bi učinili, da bi bilo več smeha. Kar nasvetuje jeden metlo in vsi mu pritrdijo. Naredé tedaj jako veliko metlo. Domača dekleta pa jo z venci in šopki okinčajo. Ko so se pogovorili, koliko bodo za metlo tirjali, izberó jednega izmed sebe v metlonosca.

Metlonosec vzame ovenčano metlo ter jo, spremljan od drugih svojih tovarišev, nese k bližnjemu sosedu, kjer tudi mlatijo. Tovariši ostanejo kje v bližini, metlonosec pa se poda tihoma na pod (skedenj), vrže metlo, ko ravno tepejo, v sredo med mlatiče, ter glasno naznani, koliko bokalov vina bo veljala. Kakor da bi strela vdarila med nje, pusté mlatiči svoje cepee, kjer je ravno vsak stal, ter jo uderejo za metlonosecem bolj ko se komu da. Ako ga dohité še na zemlji svojega gospodarja, tedaj dobé metlo in metlonosec sè svojimi tovariši mora plačati vino, kolikor ga je za njo tirjal in še nekaj več; ako je pa metlonosec srečno prišel čez mejo, tedaj je on metlo dobil. Na meji sosednih posestev se potem mej glasnim smehom pogovoré, kje in kedaj se bode metla plačevala.

Dopisi.

Iz gornjegraškega okraja. 21. avgusta. Letošnja uradna učiteljska konferenca za šolska okraja Gornji grad in Vransko se je vršila dne 20. avgusta t. l. v šolskem poslopju v Mozirju. Zborovanja se je udeležilo 21 učiteljev in 1 učiteljica.

Gospod predsednik c. kr. okrajni šolski nadzornik B. Ambrožič otvori zborovanje ob 8. uri zjutraj s kratkim nagovorom do zbranega učiteljstva ter si izvoli za namestnika g. nadučitelja F. Šorn-a iz št. Jurija na Taboru. Zapisnikarjema sta bila z listeki izvoljena: g. P. Vudler, nadučitelj na Ljubnem in J. Knapč iz Luč.

Gosp. predsednik poroča o stanju šolstva v teh okrajih in pravi, da se je tudi letos šolstvo precej poboljšalo. Učiteljstvo si je z malimi izjemami prizadevalo, svoje dolžnosti vestno spolnovati. Konečno priporoča učiteljstvu, naj bi složno delovale in šolske oblastnije pri njih težavnem poslu krepko podpiralo. Ko so se prečitale od zadnje konference razglašene postave in naredbe, je g. nadučitelj J. Cizelj temeljito referiral o prvem vprašanju: Kaj ima ljudska šola storiti, da v odgojevalnem oziru doseže najboljše uspehe za poznejše življenje? Debata o tem vprašanju je bila jako živahna.

O točki „Razvrstitev učne tvarine iz realij za jedno- do petrazredne šole“ poročali so precej obširno in temeljito sledeči gospodje: A. Trobej o zemljepisju, F. Žolgar o zgodovini, F. Levstik o prirodoslovju in M. Dedič o prirodopisu.

Učna tvarina se je sestavila na podlagi pregledanih učnih načrtov in na podlagi slovenskih beril za ljudske šole. Predlogi poročevalcev so bili sprejeti.

Na to so sledile volitve. V deželno učiteljsko konferenco se je volil za okraj Vransko g. S. Meglič, učitelj na Vranskem in za okraj Gornji grad g. F. Žolgar, nadučitelj na Rečici. V stalni odbor so bili voljeni večinoma stari odborniki. — G. J. Cizelj predlaga, naj bi se „Črtrto berilo“ kot učna knjiga na več ko dvorazrednih šolah vpeljala. Predlog se sprejme.

Konečno se zahvali g. predsednik navzočim udom, osebito poročevalcem za njih marljivost in trud ter sklene konferenco o 1/3. uri. K—č.

Središče, dne 16. avgusta 1885. Precej časa je uže preteklo, odkar ti nisem, dragi „Popotnik“, o delovanju ormoškega učiteljskega društva celo nič poročal. A zaradi tega ne smeš misliti, da spimo duševno spanje. Društvo zborovalo je med tem časom vže štirikrat in sicer dne 9. aprila v Ormožu, 7. maja v Središču in 11. junija pri sv. Bolfanku. V mesecu juliju nismo imeli zborovanja, ker smo itak učitelji ormoškega okraja dne 5. julija imeli uradno konferenco.

Četrto zborovanje imeli smo v Svetinjah dne 5. avgusta. — Pri zborovanju v Središču govoril je gospod Megla precej obširno o življenju in dolovanju slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metodija in gospod Unger „o glavnih napakah pri domačej vzgoji otrok“. Pri zborovanju pri sv. Bolfanku govoril je zopet gospod Megla o „Zgodovinskeje črtici sv. Bolfanka“.

O zborovanju, katero smo imeli dne 5. avgusta v Svetinjah, omeniti hočem nekaj več. Pri tej seji zbralo se 13 učiteljev. Najprej nas predsednik prisrčno pozdravi in nas opozarja, da smo se zbrali danes v kraju, katerega prebivalci se smejo s ponosom ozirati na svoje šolsko poslopje, rekoč: „Mi imamo najlepše šolsko poslopje v celem ormoškem okraju!“ „Kjer pa se zidajo tako krasna šolska poslopja“, pravi nadalje gospod predsednik, „je to znamenje, da je tam ljudstvo šoli prijazno in za njo vneto.“ G. predsednik nas na to vabi, da bi ž njim vrlim Svetinjčanom zaklicali trikratni „živijo!“ kar smo tudi navdušeno storili.

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika zadnje seje, nastopi g. Rakuša, nadučitelj Bolfanski ter govori „o petju v ljudskeje šoli po notah“. Govori najpoprej o moči in vrednosti pesmi sploh, potem metodično obravnava in nam pokaže, kako se naj začne poučevati petje po sekiricah. Sploh pa je bil govor tako izvrstno sestavljen, da so navzoči gospoda govornika prosili, naj razpravo dopošlje „Popotniku“, kateri jo bode gotovo tudi rad priobčil.*) Zarad pomanjkanja časa, ni mogel g. Rakuša svojo nalogo končati; nadaljeval pa bode pri prihodnjem seji. — Za tem predaval je g. Košar „o šolskih vrtih“. Tudi to predavanje bilo je zelo podučljivo, le škoda, da ga poročevalec zarad pomanjkanja časa ni mogel končati. Tudi ta gospod bode pri prihodnjem seji nadaljeval.

Preide se k zadnjem točki dnevnega reda, k predlogom. Tukaj oglasi se gosp. Rakuša, ter vpraša, kaj se naj stori s knjigo „Domovinoslovje ormoškega okraja“, jo naj založi društvo, ali se naj poišče drug založnik? Določilo se je, da bode knjigo založilo društvo. Kje se bode knjiga tiskala itd. določil bode poseben odbor, ki se bo nalašč za to stvar sestavil.

Ker se je že v mesecu avgustu lanskega leta sklenilo, da bi društvo iz štajerske učiteljske zaveze izstopilo in da bi naj društvo delovalo na to, da bi se ustanovila zaveza spodnje štajerskih slov. učiteljev, vpraša gospod Unger, kaj je predsedništvo o tej zadevi uže storilo. Predsednik bo o tem pri prihodnjem seji natančneje poročal.

Po nasvetu g. Megle so si udje izvolili stroke, iz katerih bodo pri sejah predavali. Zaključilo se je, da bode prihodnje zborovanje 3. septembra pri sv. Miklavžu. Gosp. Unger še v imenu krajnega šolskega sveta središkega vabi na šolsko veselico, ki bode dne 30. avgusta v Središču. Predsednik se zahvali navzočim za obilno udeležbo in gospodu poročevalcu za njegov trud, ter zaključil zborovanje ob 2. uri.

Po končanem seji imeli smo skupen obed pri gospodu Gobeu. Pri tem nas je počastilo z navzočnostjo več gostov. Omenjam le č. g. Gajseka, župnika v Svetinjah in uda okrajnega šolskega sveta ormoškega. Družba bila je do razhoda vesela. Razume se samo ob sebi, da se je pri tej priložnosti marsikatera dobra beseda izpregovorila in lepa pesem zapela. Na zdravo snidenje pri sv. Miklavžu!

A. K.

Ljutomer. (Okr. učit. konferenca.) Dne 20. julija 1885 je imelo učiteljstvo ljutomerskega in gornjeradgonskega okraja svoje okrajno učiteljsko zborovanje, katerega se je razven 34 učiteljev in učiteljic tudi nekaj gostov vdeležilo.

Zborovanju predsedoval je okr. šolski nadzornik g. J. Ranner, kateri je imenoval nadučitelja g. J. Horvat-a — (Ljutomer) svojim namestnikom. Zapisnikarjem sta se po predlogu Kovačić-evem enoglasno izvolila gospdč. Leitgeb in g. Karba — (Sv. Križ.)

*) Gotovo! Dobro gradivo naj je vselaj všeč.

G. Sadú (št. Jurij) je govoril o varstvu živali in nasadov od strani otrok in kako se zamorejo isti v tem poučevati. Naloga je bila vsestransko premišljena in izdelana. Predlogi, katere je stavil so se en bloc sprejeli, ravno tako tudi dostavki gg. Šetine v št. Petru in Freuensfelda v Ljutomeru. G. Erzenjak je navzočim tudi naslikane koristne in škodljive živali pokazal in priporočal, da bisi vsaka šola iste naročila. Sklene se še, da se živalivarno društvo v Gradcu poprosi, naj blagovoli istih deset zapovedi tudi v slovenskem jeziku izdati.

Konečno je referiral g. Šetina o načrtu, po katerem bi se zamogel eden šolski kraj oziroma okraj v topografičnem, hidrografičnem, političnem, kulturnem in zgodovinskem pomenu popisati. Načrt se je sprejel in se je zato poseben odbor izvolil, kateri bode do prihodnjega leta po tem načrtu gornjeradgonski sodnijski okraj popisal in povodom prihodnje konference referiral.

Sporočila književnih odborov so kazala, da učitelji teh okrajev dosti berejo. Stalni odbori so ostali isti kakor lani. G. Freuensfeld stavi predlog, naj bi se različnim kategorijam šol primerne knjige izdale, kajti sedanje ne zadostujejo stoječim tirjatvam. Predlog se vsestransko podpira in sprejme, da se ta želja učiteljstva višjim šolskih oblastnijam naznani.

Razstavljene pisanke in risanke šole sv. Duha, so napravile na navzoče dober vtis, in zopet se je videlo, da se tudi v novi dobi učenci pravilnega in lepega pisanja lahko nauče.

Po 7 ur trajajočem referiranju in debatiranju zaključil je g. prvosednik zborovanje, zahvalivši se referentom za njih trud udom pa za vdeležitev pri debatovanju in spominjajoč se najvišega dobrotnika šole presvitlega cesarja. Navzoči so se vzdignoli in iz dnú grla zaklicali: „Živi cesar Franc Jožef I.“ Kovačić.

Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] podaril je krajnemu šolskemu svetu pri sv. Petru pri Laškem trgu 200 gld. za popravila v šolskem poslopju.

[Umrl] je 10. t. m. popoldne Leopold vitez Gariboldi, c. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik v Ljubljani v 52. letu svoje dobe.

[Učiteljska skupščina na Velegradu.] 12. t. m. bil je na Velegradu shod slovanskih učiteljev iz vseh slovanskih dežel naše države. Pred shodom bila je slovesna sv. maša, katero je opravljal Brnski škof dr. Bauer, kateri je tudi pred zborovanjem imel slavni govor. Na tem shodu se je pred vsem razgovarjalo o kulturnem pomenu delovanja slovanskih prosvetiteljev sv. Cirila in Metodija.

[Slov. pevsko društvo] v Ptujju je preložilo svoj veliki pevski zbor v Celju od 8. na 20. septembra t. l., ker so vse bližnje vojaške godbe prejšnje dni po taborih. Vojaško godbo imamo za 20. septembra zagotovljeno. Slavnostni odbor je že pričel svoje delovanje. Natančneje sledi. Odbor.

[Deželna rastava v Budinpeštu.] Da se tudi učiteljstvu obiskovanje te razstave omogoči, je hrvatska deželna vlada (oddelek za uk in bogočastje) večim učiteljem srednjih, meščanskih in ljudskih šol dovolila primerne podpore.

[Hrvatski učiteljski dom] kaj lepo napreduje. Dosedaj se je vplačalo že 21.628 gld.

[Šolstvo v Srbiji.] Iz najnovejše statistične publikacije, ki jo je izdala kralj. srbska vlada za 1884. l. povzamemo naslednje: občin je v Srbiji 1.407, sel 3.160 mest in trgov 66, cerkev 527, samostanov 59, državnih poslopij 515, občinskih 1364, privatnih hiš 268.394, prebivalcev 1.859.060. Šol

je bilo 689 deških in 91 dekliških; učiteljev in profesorjev 896, učiteljic 295. Te šole je obiskovalo 42.574 učencev in 7.831 učenk. Javnih uradnikov bilo je 2230. Cerkev ima 1022 duhovnov in 97 redovnikov. „Hr. Uč.“

[Drugi letošnji izpit za učiteljsko sposobnost] se prične pred gradsko izpraševalno komisijo dne 28. septembra ob 8. uri zjutraj, in je sprejet vsak kandidat (kandidatinja), ki se je postavnim potom za to oglasil, pa svoje prošnje pred skušnjo ni nazaj dobil.

[C. kr. založba šolskih knjig] je izdala ravnokar nov katalog svojih založnin, kateri zadržuje poleg naslovov in cene posameznih reči tudi še pravila oziroma pogoje, pod katerimi se knjige v daljno razpečavanje dobodo in pod katerimi se smejo nerazpečana vračati. Ta katalog se dobi pri ravnateljstvu založbe na Dunaju (Stadt. Ecke der Schwarzenbergstrasse und Herrengasse).

Vabilo k mesečnemu zborovanju ormoškega učiteljsk. društva dne 3. sept. t. l. ob 10 uri dopoldne v šolskem poslopju pri sv. Miklavžu. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. „O petju in ljudskejši šoli po notah.“ (Nadaljevanje gov. gosp. Rakuša.) 4. O jedilnih gobah, ki so po naših krajih najbolj navadne. (Govori g. Kosi mlajši.) 5. O šolskih vrtih. (Nadaljevanje gov. gosp. Košar.) 6. Nasveti. 7. Vplačevanje letnine. Odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo šmarijskega in rogaškega okraja bo zborovalo dne 3. Septembra v Šmariju. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Štev. 547.

NATEČAJ.

Na dvorazredni ljudski šoli na Dobrni se umešča mesto podučitelja z dohodki po III. plač. razredu in s prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj svoje redno inštruirane prošnje predpisanim potom vložijo do 5. septembra 1885 pri krajnem šolskem svetu na Dobrni, pošta Neuhaus.

Okr. šolski svet v Celju, dne 11. avgusta 1885.

Štev. 317.

Učiteljska služba.

Na trirazrednici v Kostivnici poleg Slatine se umešča novo sistemovana služba učitelja po IV. plačilnem razredu.

Prošnje naj se do konca velikega srpana t. l. pošljejo krajnemu šolskemu svetu v Kostivnici.

Okrajni šolski svet Rogatec, dne 4. avgusta 1885.

Uradni vodja kot predsednik: *Arailza.*

Štev. 448.

Učiteljski službi

na dveh trirazrednicah z dohodki po IV. plačilnem razredu se umeščate, in sicer na Svetjem (Allerheiligen bei Friedau) začasno, pri sv. Tomažu pa stalno.

Prošnje se naj postavnim potom do konca avgusta t. l. določijo na dotični krajni šolski svet.

Okrajni šolski svet v Ormožu, dne 31. julija 1885.

Uradni vodja kot predsednik: *Arailza.*

Štev. 426.

Podučiteljska služba.

Na dvorazrednici na Humu (Kulmburg) poleg Ormoža se umešča novo sistemovana provizorična služba podučitelja po IV. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem v novem šolskem poslopju.

Prošnje naj se do konca avgusta pošljejo krajnemu šolskemu svetu na Humu (Kulmburg) pošta Ormož.

Okrajni šolski svet v Ormožu, dne 22. junija 1885.

Uradni voditelj kot predsednik: *Arailza.*